

Концепція постіндустріального (інформаційного) суспільства. Зміцнення демократії та розширення прав людини у Західній Європі.

Міні-презентація · матеріал уроку без тестів

Що потрібно зрозуміти на уроці

Головна думка. Наприкінці 1960-х — на початку 1970-х років у розвинених країнах Заходу почався перехід від індустріального до постіндустріального суспільства. Вирішальними ресурсами стають знання та інформація, зростає роль науки, освіти, нових технологій і сфери послуг.

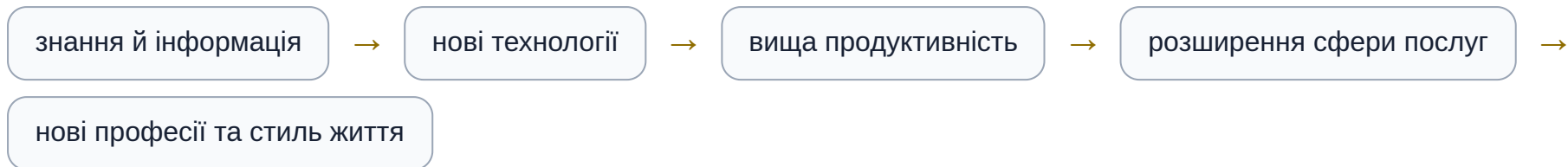
- пояснювати поняття «постіндустріальне суспільство»;
- порівнювати індустріальне й постіндустріальне суспільства;
- характеризувати роль інформації, науки та освіти;
- пояснювати зв'язок нових технологій із повсякденним життям;
- визначати значення прав людини й громадянського суспільства для західної моделі розвитку.

1. Від індустріального до постіндустріального суспільства

Ознака	Індустріальне суспільство	Постіндустріальне суспільство
Провідна сфера	Промислове виробництво	Сфера послуг, наука, інформаційні технології
Головний ресурс	Сировина, енергія, машини	Знання, інформація, компетентність
Праця	Велика частка фізичної та машинної праці	Зростання інтелектуальної, творчої та управлінської праці
Технології	Механізація і масове виробництво	Комп'ютеризація, автоматизація, роботизація
Освіта	Підготовка до певної професії	Постійне навчання та оновлення знань

2. Основні риси постіндустріального суспільства

Підручник виділяє три ключові ознаки: домінування сфери послуг над матеріальним виробництвом; перетворення інформації та знань на основні чинники економічного зростання; зростання ролі творчості як універсальної робочої діяльності.

3. Інформаційне суспільство

У 1990-х роках символом нового етапу стала всесвітня комп'ютерна мережа Інтернет. Обмін інформацією різко прискорився, а економіка, освіта, наука, медіа та державне управління дедалі більше залежали від цифрових технологій. На початку XXI ст. масштабно поширюються роботи й суперпотужні комп'ютери.

4. Урбанізація і зміна зайнятості

Постіндустріальна трансформація супроводжувалася подальшою урбанізацією. Підручник звертає увагу, що у 2010 р. кількість мешканців міст у світі вперше перевищила кількість сільських жителів. Одночасно зменшується частка людей, безпосередньо зайнятих у промисловості й сільському господарстві, та зростає зайнятість у сфері послуг.

5. Якість життя та людина нового суспільства

Американський соціолог Деніел Белл пов'язував постіндустріальне суспільство з переважанням послуг та професійної діяльності, де вирішальне значення має інформація. Якість життя дедалі більше оцінюється доступом до охорони здоров'я, освіти, культури, відпочинку та інших послуг.

Постіндустріальне суспільство Етап суспільного розвитку, у якому провідну роль відіграють наука, освіта, інформація, технології та сфера послуг.

Інформаційне суспільство Суспільство, у якому виробництво, обробка й поширення інформації стають ключовими для економіки й повсякдення.

Урбанізація Зростання ролі міст і частки міського населення.

Сфера послуг Діяльність, результатом якої є не матеріальний товар, а послуга — освіта, медицина, транспорт, фінанси, зв'язок тощо.

6. Демократія, права людини і громадянське суспільство

Після Другої світової війни у країнах Заходу важливим критерієм демократії стало не лише проведення виборів, а й реальне забезпечення прав і свобод. У 1948 р. ухвалено Загальну декларацію прав людини, у 1975 р. права людини стали важливою складовою Гельсінського Заключного акта. Розвивалося громадянське суспільство — незалежні від держави об'єднання громадян, здатні захищати інтереси людей і контролювати владу.

7. Опорні дати

10.12.1948

Ухвалення Загальної декларації прав людини.

1975

Гельсінський Заключний акт: права людини стали складовою європейської безпеки.

1990-ті

Стрімке поширення Інтернету як символу інформаційного суспільства.

1993

ООН заснувала посаду Верховного комісара з прав людини.

2010

Міське населення світу вперше перевищило сільське.

Підсумок уроку

Постіндустріальне суспільство відрізняється від індустріального не просто новою технікою. Змінюються структура зайнятості, значення знань і освіти, роль інформації, вимоги до працівника та критерії якості життя. Політичним доповненням цих змін у західних країнах стало розширення прав людини та зміцнення громадянського суспільства.